

ministeriet; det er muligt, at de i gamle Dage vare lige saa fortræffelige — jeg taler kun om, hvad jeg selv har erfaret, og det er altsaa en stadig fremadskridende Bedring, en stærkere Afpassen sig efter Erhvervslivets voksende Krav.

Men netop fordi det er saaledes, forekommer det mig, at man maa nære stor Betænkelighed ved saadan uden videre, uden tilstrækkelig Forberedelse og grundig Undersøgelse at give sig til at forandre den konstitutionelle Lov om vort Diplomati- og Konsulatvæsen, som blev stadfæstet af Kongen den 27. Maj 1908, og at vi, hvis vi skulle gaa til Ændringer i denne Lov, da maa gaa anderledes grundigt til Værks og komme ind paa meget mere, end her er Tale om, og at vi da navnlig ikke paa noget Punkt maa indskrænke vort Oplysningsapparat i Udlandet, saaledes som det her foreslaas for et vigtigt Punkts Vedkommende.

Hvad nu for det første Udsendelsen af en Mission til Østasien angaar, da har den Højregruppens; jeg tør vel sige Højregruppernes fulde Tilslutning. Der har længe været Trang hertil, tør det siges, og jeg mener, at det er ubetinget heldigt, at noget saadant sker. Derimod nødes jeg til at give den ærede sidste Taler Ret i, at det paa ingen Maade kan gaa an at lade en dansk Gesandt, en offentlig Repræsentant i Udlandet for den danske Stat, lønne af private Selskaber. Jeg begriber overhovedet ikke, hvorledes man kan faa den Tanke i sit Hoved, at noget saadant kan være passende og værdigt for en Stat. Vi risikere ganske simpelt — det er jo ikke noget, der kan holdes skjult, som i sin Tid Raasløffs Sendelse, det staar jo ligefrem i Motiverne og vil blive bekendt i Udlandet —, at de øvrige Gesandter i Peking og Tokio o. s. v. ville betragte denne Gesandt som en ganske almindelig commis voyageur. Det er Sagen. Og nu er det at være commis voyageur en yderst hæderlig og fortræffelig Livsstilling, men man bruger nu en Gang ikke den Slags Mennesker til at repræsentere Staten. De have andre Fortrin, andre Dyder og Herligheder, men de ere ikke særlig egnede til at anvendes i denne bestemte Relation. Det er det samme, som at man, naar man skriver paa en Tavle, samtidig græder over, hvad man skriver, saa at Taarerne slette det ud. Vi kunne ikke lade Danmark sende en Repræsentant, der paa den danske Stats Vegne skal støtte Erhvervslivet, og saa samtidig udslette det ved at gøre den Mand de facto til en ganske almindelig

commis voyageur. Det maa anstændigvis efter min Formening stille sig saaledes, at den danske Stat siger: Enten er det nødvendigt og rimeligt, naar vi bruge vore Øjne og kaste Blikket ud i Fremtiden, at have en saadan Mission i Østasien, og saa maa Staten nødvendigvis lønne Gesandten, ligesom den lønner alle andre Embedsmænd — eller ogsaa maa vi opgive det, en af Delene. Og naar man, som jeg, mener, at vi ikke bør opgive det, bør vi vælge den første Del af Alternativet og lade Staten lønne ham. Hvad er det overhovedet for en underlig Façon, at Løsningen af Statsopgaver, af rent elementære Statsopgaver som Varetagelsen af Retssikkerheden eller Landets Repræsentation, skal betales af private Selskaber? Man har aldrig hørt Mage! Og det er fuldstændig rigtigt, som den ærede sidste Taler sagde, at Interessekonflikter umuligt ville kunne undgaas. Det maatte være en Engel fra Himmelen, som modtog Løn fra de vedkommende private Selskaber og alligevel kunde føle sig fuldstændig uafhængig af dem. Det gamle Ord lyder saaledes: Dens Brød, man æder, dens Vise man kvæder. Der er i det sjælelige Liv noget, som hedder det uvilkaarlige, Underbevidstheden. Selv om man nok saa meget værger sig mod den Slags Ting, føres man særdeles let til at blive partisk til Fordel for den, som pekuniært understøtter en, ja, hvis Tilskud danner den pekuniære Basis for hele ens Eksistens. Det er heldigvis ingenlunde saa, at dansk Erhvervslivs Fremtid i Østasien udelukkende skulde bero paa disse to, i øvrigt saa fortræffelige Selskaber, der kaste saa megen Glans over Landet, Store Nordiske Telegrafselskab og Østasiatisk Kompagni. Tværtimod bør det glimrende Eksempel, som disse to Selskaber have givet, efterfølges, og der er al mulig Grund til at tro, at det virkelig i Fremtiden vil blive efterfulgt; men i det Øjeblik det sker, kan det ikke undgaas, at der fremkommer skæbnesvangre Interessekonflikter, og vi kunne ligefrem ikke stille en Mand overfor saa vanskelige Forhold. Derfor er mit Standpunkt dette, at lige saa rigtigt det er at udsende en Missionschef til Østasien, lige saa nødvendigt vil det være, at den danske Statskasse selv paatager sig Udgiften derved. Ganske vist skulle vi jo spare, men saa vidt ere vi dog vel ikke komne, at vi skulle spare paa Omraader, hvor det efter Omstændigheder kan krænke den danske Stats Værdighed.

Det er den ene Side af Sagen. Den anden Side er den, at man her stryger en af Handels-